

Svetový deň hygieny rúk – 5. máj 2023

Hygiena rúk, ak sa vykonáva v správnych momentoch počas poskytovania zdravotnej starostlivosti, dokáže zachrániť každý rok milióny životov. Bezpečná starostlivosť je nielen znakom úcty k pacientom, ale chráni aj zdravie zdravotníckych pracovníkov.

Teraz je rozhodujúci čas, keď krajiny na celom svete potrebujú urýchliť implementáciu poznatkov z pandémie COVID-19 a nastaviť opatrenia na odstránenie nedostatkov v prevencii a kontrole infekcií (IPC), vrátane hygieny rúk. Mnohé krajiny zaviedli prísne opatrenia na dodržiavanie hygieny rúk, ale globálne je pokrok pomalý.

Spoločne môžeme podnietiť dodržiavanie opatrení na prevenciu nemocničných infekcií a zníženie antimikrobiálnej rezistencie v zdravotníctve. Organizácie zdravotníckych pracovníkov, tvorcovia politík a organizácie občianskej spoločnosti môžu urýchliť a udržať činnosť v oblasti poskytovania bezpečnej zdravotnej starostlivosti.

Svetový deň hygieny rúk v roku 2023 je zameraný na organizácie občianskej spoločnosti, ktoré môžu urýchliť zmeny na miestnej, národnej a medzinárodnej úrovni.

Svetová zdravotnícka organizácia (SZO/WHO) vyzýva všetky organizácie občianskej spoločnosti a ďalšie partnerské organizácie (napr. členov Global IPC Network), aby sa zapojili do kampane a urýchlili pokrok pri dosahovaní správnej hygieny rúk v mieste poskytovania starostlivosti.

Téma kampane: Spoločne môžeme urýchliť zavedenie opatrení na prevenciu nemocničných infekcií a zníženie antimikrobiálnej rezistencie v zdravotníctve a vybudovať bezpečné a kvalitné prostredie, v ktorom má dodržiavania hygieny rúk vysokú prioritu.

Slogan:

**„Accelerate action together - Spoločne urýchlíme aktivity“
ZACHRÁŇTE ŽIVOTY – Dezinfikujte si ruky**

Ciele kampane:

- Posilniť komunity pracovníkov v oblasti zdravotnej starostlivosti, aby urýchlili zavedenie opatrení na zlepšenie hygieny rúk a prevencie a kontroly infekcií v mieste poskytovania starostlivosti
- Podporovať spoluprácu ľudí a organizácií k spoločnému cieľu, ktorým je minimalizácia rizika vzniku nemocničných infekcií a rozvoja antimikrobiálnej rezistencie v zdravotníctve

Kľúčové fakty:

Najdôležitejšie informácie

- Šírenie nemocničných nákaz a antimikrobiálnej rezistencie (AMR) v zdravotníckych zariadeniach vedie k obrovskej záťaži a ekonomickým stratám. Prevencia nozokomiálnych nákaz a ich šírenia môže mať významné ekonomické výhody (nie je potrebná následná liečba nemocničnej infekcie a predĺžená hospitalizácia pacienta).
- Ani ten komu je poskytovaná alebo ten kto poskytuje zdravotnú starostlivosť, nesmie byť vystavený riziku vzniku infekcií, ktorým sa dá predísť dodržiavaním správnej hygieny rúk.
- Hygiena rúk a bezpečné prostredie sú znakom úcty k tým, ktorí potrebujú zdravotnú starostlivosť a uľahčujú prácu tým, ktorí ju poskytujú.
- 5 dôvodov, prečo investovať do IPC (prevencia a kontrola infekcií):
  1. zabezpečuje kvalitu poskytovanej zdravotnej starostlivosti a bezpečnosť pacienta a zdravotníckych pracovníkov;
  2. priamo zlepšuje zdravotné indikátory a zachraňuje životy;
  3. znižuje náklady na zdravotnú starostlivosť a aj vlastné výdavky;
  4. pozostáva zo stratégií a implementačných nástrojov;
  5. je prispôsobiteľná lokálnym požiadavkám.
- Hygiena rúk zachraňuje každý rok milióny životov, ak sa vykonáva v správnom čase a správnym spôsobom pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti. Je to minimálna hygienická požiadavka pre každé zdravotnícke zariadenie na svete.
- Hygiena rúk nie je luxus, hygiena rúk je dôležitá pre všetkých zdravotníckych pracovníkov, pacientov a ich rodiny.
- Aby ste sa vyhli nemocničným infekciám, používajte dezinfekciu na ruky na báze alkoholu alebo si umyte ruky mydlom a vodou.
- Zdravotnícki pracovníci, pacienti a návštevy pacienta by mali mať prístup k prípravkom na hygienu rúk na miestach kde sa poskytuje zdravotná starostlivosť. Dostatočné zásobovanie vodou, mydlom, jednorazovými papierovými obrúskami a alkoholovou dezinfekciou na ruky znamenajú čisté a bezpečné ruky.

Záťaž nemocničnými nákazami – infekciami spojenými so zdravotnou starostlivosťou (NN)

- NN patria medzi najčastejšie nežiadúce udalosti pri poskytovaní zdravotníckej starostlivosti – postihujú pacientov, návštevy a zdravotníckych pracovníkov a predstavujú značnú záťaž pre zdravotnícke systémy vrátane zvýšených nákladov na liečbu
- Z každých 100 pacientov v nemocniciach akútnej starostlivosti 7 - 15 pacientov získa počas hospitalizácie minimálne 1 NN. V priemere 1 z 10 postihnutých pacientov na NN zomrie.
- V Európe sa každý rok vyskytne približne 9 miliónov NN v zariadeniach akútnej a dlhodobej starostlivosti. V zariadeniach akútnej zdravotnej starostlivosti vedú k 25 miliónom dní predĺženej hospitalizácie v nemocnici a predstavujú ekonomickú záťaž 13 – 24 miliárd eur.
- Každý rok zomiera viac ako 24% pacientov na nozokomiálnu sepsu. V prípade vzniku infekcií vyvolaných baktériami rezistentných voči antimikrobiálnym látkam sa smrtnosť dvoj – až trojnásobne zvyšuje.

- Ohrození sú najmä ľudia na jednotkách intenzívnej starostlivosti (JIS) a novorodenci
- Riziko vzniku NN môže u pacientov spôsobiť úzkosť a preto náklady NN siahajú od finančných až po emocionálne dopady
- Znížená miera rizika vzniku NN = zníženie dopadov na pacientov a ich rodiny, znížená potreba hospitalizácie a liečby = finančné úspory + znížený spoločenský dopad chorôb + znížená antimikrobiálna rezistencia.

Dodržiavanie hygieny rúk v rámci programov IPC (prevencia a kontrola infekcii)

- Medzi rokmi 2018 a 2021 nastalo len malé zlepšenie v implementácii národných programov IPC v krajinách s nízkymi príjmami a to napriek zvýšenej pozornosti pre IPC v dôsledku pandémie COVID-19
- Približne 70 % zdravotníckych pracovníkov a 50 % chirurgických tímov bežne nepraktizuje hygienu rúk (aj keď štúdie ukázali, že dosahuje zníženie NN)
- 1 z 10 krajín spomedzi 166 sledovaných krajín nemá národný program IPC
- 16% zdravotníckych zariadení 166 sledovaných krajín približne splnilo všetky minimálne požiadavky na programy IPC (globálny prieskum WHO 2019)
- Kampane na pracovisku sú efektívnym a lacným spôsobom, ako zlepšiť dodržiavanie hygieny rúk

Výhoda dodržiavania opatrení v rámci programov IPC, vrátane hygieny rúk

- Nastavenie účinných opatrení v rámci programov IPC (prevencia a kontrola infekcii) – vrátane hygieny rúk – zabránia až 70 % NN
- Intervencie IPC sú výrazne nákladovo výhodné z finančného hľadiska aj z hľadiska prevencie infekcie, čo vedie k zníženiu chorobnosti a úmrtnosti.

Poznatky z pandémie COVID-19

- Prístupom k vhodným OOPP v kombinácii so školením zdravotníckych pracovníkov o IPC by počas prvých 6 mesiacov pandémie na celom svete by sa predišlo mnohým ochoreniam COVID-19 a následným úmrtiam medzi zdravotníckymi pracovníkmi vo všetkých regiónoch sveta, nezávisle od úrovne príjmu krajiny (štúdia OECD-WHO).
- Pandémia COVID-19 a nedávne prepuknutie epidémie eboly v Afrike ukazujú dopady nečinnosti pri IPC – šírenie infekcii a obrovský spoločenský dopad, ktorý presahuje zdravotnú starostlivosť.

Zdroj: WHO, 2023

Ďalšie informácie sú dostupné na stránke WHO:

<https://www.who.int/campaigns/world-hand-hygiene-day/2023>

Spracoval: RÚVZ Trenčín, odbor epidemiológie

**Dezinfekcia rúk v mieste poskytovania
zdravotnej starostlivosti
(pri lôžku pacienta)**

